

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

LETNIK VI

CELOVEC, V SREDO, 18. IV. 1951

ŠTEV. 28 (396)

Ne pustimo si razbijati enotnosti

Letni občni zbor Zveze slovenskih izseljencev

Zadnjo soboto, na spominski dan zločinske izselitve, so naši izseljenci napolnili Rothovo dvorano v Celovcu, katero je krasila slika, ki pripazuje SS-ovca, ko izganja družino z domače grude. Okoli 120 zastopnikov posameznih družin, ki so jih pred devetimi leti tirjali v tujino, se je zbralo na letnem zboru Zveze slovenskih izseljencev. Poleg osivelih starčkov in vključenih mamic je sedela mladina, tista mladina, ki je že v svoji rani mladosti občutila na lastni koži zločine podivjanih nacistov, ona mladina, ki je že v otroških letih morala zapustiti hišico očetovo in oditi v hladno tujino.

Zastopniki izseljenjskih družin so se zbrali v Celovcu, da se spomnijo onega groznega dne, ko se jim je na stečaj odprl svet gorja, trpljenja, negotove usode, ko so bili oropani vsega premoženja in tudi tistega, kar je vsakemu človeku najsvetejše — svoje ljubljene domovine, da se spominjajo tistih svojih sotrpinov, ki so v tujini našli grob, in da ponovno povejo, da jim še vedno ni bila popravljena celotna škoda, ki so jo utrpeli vsled nasilne izselitve.

V tem duhu je potekel tudi občni zbor, ki ga je začel predsednik Zveze slovenskih izseljencev tovariš Vinko Gröblacher. Pozdravil je vse navzoče, posebno pa zastopnike slovenskih organizacij Demokratske fronte delovnega ljudstva, Slovenske prosvetne zveze, Slovenske kmečke zveze, Zveze bivših partizanov Slovenske Koroške, Zveze slovenskih zadrug, Zveze slovenske mladine in Zveze slovenskih žena. Spomnil se je dneva pred devetimi leti, ko so bili izseljeni, in pozval izseljence, da z vsemi silami podprejo svojo organizacijo, kajti — je poudaril — če bomo enotni, bomo tudi lažje uspeli in si priborili tisto, kar nam gre.

Pred komemoracijo je recitiral tov. France Košutnik pesem „Domovini“ od Iga Grudna, nato pa se je tov. Janko Ogris s kratkim govorom spomnil tistih izseljencev, ki so za vedno ostali v izgnanstvu, kjer je tuja zemlja pokrila njihova trupla, in onih, ki so umrli od zadnjega občnega zbora. Z enominutnim molkom so zbrani izseljenci počastili spomin na vse žrtve nacističnega nasilja in v „Baladi“ od Srečka Kosovela, ki jo je recitiral tov. Tonček Šlaper, je še enkrat v vsej grozoti vstalo pred očmi navzočih nečloveško trpljenje slovenskega naroda, ki so ga okusili naši izseljenci.

Tovariš dr. Franci Zwitter je potem poročal o delu Zveze slovenskih izseljencev ter v svojem govoru zajel tudi vso zgodovino nasilne izselitve ter dosedanja potek poprave škode. Ko je govoril o tem, da oblasti nimajo nobenega razumevanja, da bi dokončno popravile celotno škodo, prizadejano izseljencem, je govornik ugotovil, da na-

sprotno netilci narodne mržnje že spet dvigajo svoje glave in skušajo prevzeti reševanje „slovenskega vprašanja“ v svoje roke. Slovenski izseljenci — je poudaril — svarimo pred ponovitvijo politike Maier-Kaibitscha, pred načinom, da bi združeni šovinistični germanizatorji kakor nekaj vzeli reševanje slovenskega vprašanja kot absolutno domeno v svoje roke in opozarjamo, da taka politika nikakor ne more služiti pomiritvi v deželi niti prispevati k zblizanju in mirnemu sožitju slovenskega in avstrijskega naroda.

Do pomiritve v deželi, do resnično bratskega sožitja med slovenskim in avstrijskim ljudstvom je mogoče priti samo na ta način,

da se slovenskemu ljudstvu končno prizna popolna enakopravnost na vseh področjih narodnega življenja. Priznati enakopravnost koroškim Slovincem pa se pravi popraviti predvsem tudi vse krivice, ki so jim bile storjene v teku dolgih desetletij. Med največje krivice pa spada brezdomno zločin izselitve.

Govornik je nato podrobno orisal sedanje stanje poprave škode, ki izseljencev nikakor ne more zadovoljiti, kajti poleg gmotne škode, ki tudi še nikakor ni v celoti popravljena, moramo misliti tudi na vso moralno škodo, prizadejano našim izseljencem in vsemu slovenskemu ljudstvu na Koroškem. Tu-

(Nadaljevanje na 2. strani)

DEMOKRATIČNA FRONTA DELOVNEGA LJUDSTVA
obvešča, da bo v okviru

POKRAJINSKE KONFERENCE

v nedeljo, dne 22. 4. 1951 ob 8. uri v Rothovi dvorani v Celovcu, Pfarrhofgasse

proslava 10. obletnice ustanovitve Osvobodilne fronte slov. naroda

Trygve Lie obiskal Jugoslavijo

Ob koncu preteklega tedna je bival glavni tajnik Organizacije združenih narodov Trygve Lie v Jugoslaviji, kjer so mu priredili priskrben sprejem. Bil je med drugim tudi gost maršala Tita in se nad dve uri razgovarjal z njim. Priredili so mu številne sprejeme in je ob taki priložnosti poudaril: Danes je bil zame eden izmed največjih dogodkov v mojem življenju, ker sem se sestal z velikim državnikom maršalom Titom. Že od nekaj sem gojil velike simpatije za Jugoslavijo in za njeno borbo za svobodo. Zaradi tega sem izredno vesel, da sem jo lahko obiskal. Borba Jugoslavije za mir, svobodo in neodvisnost je bila vedno draga ne le mojemu srcu, temveč tudi mojemu načinu mišljenja.

Prezidij Ljudske skupščine FLRJ je na predlog predsednika vlade maršala Tita odlikoval Trygve Liea za posebne zasluge za ustvaritev in utrditev prijateljskih odnosov med narodi Jugoslavije in Norveške in za zasluge v borbi proti skupnemu sovražniku v drugi svetovni vojni z redom jugoslovanske zastave I. stopnje.

Ko mu je izročal odlikovanje, je predsednik Prezidija dr. Ivan Ribar dejal, da je Trygve Lie kot zunanji minister Norveške skupno z norveškim narodom dal svoj veliki prispevek v skupni borbi norveškega naroda in narodov Jugoslavije proti skupnemu sovražniku Združenih narodov v drugi svetovni vojni kakor tudi v zmagi, ki je omogočila ustvaritev OZN.

Trygve Lie se je zahvalil za odlikovanje in poudaril:

Udeležba naših narodov v OZN in naši naporji za ohranitev miru in utrditev mednarodne varnosti ob prizadevanju, da bi se ustvarilo kar najbolj tesno mednarodno sodelovanje v duhu smotrov in načel Ustanovne listine Združenih narodov bodo ostali trajni in neomajni. Prepričan sem, da se bodo prijateljski odnosi med Norveško in Jugoslavijo razvijali in utrjevali ob obojestranskem prizadevanju, da bi se ustvarilo miroljubno in prijateljsko sodelovanje med vsemi narodi in državami, za čemer streme Združeni narodi.

Naši državni sta imeli zelo mnogo skupnega v borbi proti nacizmu in fašizmu. Tako Jugoslavijo kakor Norveško je zasedel sovražnik, toda nobena ni bila premagana in sta se obe borili složno s svojimi zavezniki vse do tlej, dokler nista bili naši državni osvobojeni.

Spominjam se, da so Nemci poslali v zasedeno Norveško več desetstisoč jugoslovanskih ujetnikov. Vendar je zaradi razumevanja in prijateljstva med obema državama norveški narod utegnil na mnoge načine pomagati tem jugoslovanskim žrtvam nacistične napadalnosti.

Norveški narod in jaz osebno bomo vselej občudovali in spoštovali neustrašeno borbo jugoslovanskega ljudstva pod vodstvom Vašega velikega maršala Tita za izbojevanje in zavarovanje svoje svobode in neodvisnosti od kakršnega koli zunanega gospodarstva.

Šest kandidatov za volitve zveznega prezidenta

Ker je 16. t. m. potekel rok za predlaganje kandidatov, je torej gotovo, da jih bo nastopilo šest pri volitvah novega zveznega prezidenta dne 6. maja. In sicer bodo nastopile naslednje osebe: general dr. h. c. Körner, dr. Gleißner, dr. Breitner, prof. Ude, Fiala in žena bivšega prezidenta Hainisch-Marchet.

12 milijard za nemške begunce

Reuter poroča, da je šef tehnične pomoči za begunce — organizacije, ki spada v okvir Marshallovega načrta — predložil Adenauerjevi vladi načrt, ki določa izdatke v višini 12 in pol milijarde mark za pomoč 9 milijonom nemških beguncev. Zahodnonemško ministrstvo za begunce je sporočilo, da je v tej pomoči vsebovana sezidava milijon 200.000 novih stanovanj. Določena je tudi zaposlitev za 600.000 nemških beguncev, ki žive danes v Zahodni Nemčiji, sprejetih v razne države.

Bevin umrl

Ernest Bevin, ki je 9. marca iz zdravstvenih razlogov odstopil kot britanski minister, je umrl dne 14. t. m. Z Bevinom je zgubila Velika Britanija moža, ki je igral vodilno vlogo pri ustvarjanju britanske skupnosti narodov in o katerem celo njegov politični sovražnik pravi, da go bo zgodovina uvrstila med velike zunanje ministre Anglije.

Mirovni predlog Severne Koreje

Odkar je bil odslovljen general Mac Arthur, se je položaj na Koreji spremenil v toliko, da je Severna Koreja nenadoma predlagala ukinitve sovražnosti in mirno rešitev spora.

Medtem ko so to vest sprejele posamezne države z velikim zadovoljstvom, dajo ameriški komentariji sklepati, da so severnokorejski predlogi nesprijemljivi. V glavnem stanu Organizacije združenih narodov so namreč mnenja, da ti predlogi ne pomenijo nič drugega kot pa spretno nastavljen past, ker so Severnokorejci hoteli samo izrabiti razpoloženje, ki je nastalo po odpoklicu Mac Arthura.

Iz poročila radia Peking je razvidno, da hočejo države vzhodnega bloka rešiti korejsko vprašanje na podlagi tako imenovanih varšavskih sklepov, ki so jih sklenili na mirovnem kongresu v Varšavi. Takrat so zahtevali ukinitve sovražnosti, takojšen odhod tujih čet iz Koreje, sprejem LR Kitajske v Organizacijo združenih narodov, prepustitev Formoze Kitajski, ukinitve ameriške „invazije“ na Daljnem vzhodu in ukinitve vojaških operacij v Indokini.

Že po dosedanjih vesteh iz dobro poučenih krogov je sklepati, da Združene države Amerike ne bodo pristale na take pogoje.

Neredi v Iranu

Odkar je iranska vlada sklenila, da bo podražila petrolejska ležišča, se položaj v državi le vedno bolj zaostrojuje. Na dnevnem redu so demonstracije, stavke in spopadi s policijo.

V zadnjih dneh je prišlo do večjega spopada tudi v Abadanu, kjer so pričeli delavci področja nafte stavkati v znak solidarnosti z drugimi delavci, ki stavkajo v ostalih iranskih mestih. Policija je streljala v množico, ki je kričala „Smrt Angležem“. Med spopadom je bilo ubitih več oseb, še več pa ranjenih. Da bi napravile red, so prispele v mesto številne čete, ki jih spremljajo tanki.

Tudi perzijski ministrski svet se je zbral na izredni seji in sklenil, da zaradi neredov v Abadanu odstavi guverneja pokrajine Khuzistan, kjer so velika ležišča nafte. Prav tako so se odločili odstavititi tudi druge važne vojaške osebnosti in civilne funkcionarje, ki so službovali ob Perzijskem zalivu.

Zaradi neredov v Iranu so zaskrbljeni Angleži, saj sta bila ob tej priložnosti ubita tudi dva angleška mornarja, ranjenih pa osem angleških civilistov. V spodnji zbornici je zavzel stališče do nemirov v Iranu zunanji minister Morrison in dejal:

Ti dogodki nam povzročajo globok nemir in to tem bolj, ko se je upalo, da se bo o vprašanju iranskega petroleja razpravljalo v mirnem prijateljskem ozračju. Britanska vlada nadzoruje od blizu položaj in si pridržuje pravico postopati ter varovati življenje in premoženje svojih državljanov. Mnenja smo, da je iranska vlada odgovorna za izgubo tolikih življenj in za toliko ranjenih britanskih državljanov.

Adenauer o Schumanovem načrtu

Zapadnonemški zvezni kancler dr. Adenauer, ki je v Parizu podpisal sporazum o Schumanovem načrtu, je izjavil na kosilu, ki so ga priredili novinarji, da si zaradi daljnosežnosti Schumanovega načrta ni mogoče zamisliti nove vojne med Francijo in Nemčijo. Adenauer je tudi poudaril, da je združitev industrije premoga in jekla samo prvi korak k ustanovitvi evropske gospodarske skupnosti in da bodo v kratkem začeli proučevati podobne načrte za kmetijstvo in transport. Poleg tega je kancler izrazil upanje, da se skupnost premogovne in jeklarske industrije ne bo omejila samo na 6 držav, marveč da bodo k njej lahko pristopile tudi druge evropske države.

Ne pustimo si razbijati enotnosti

Letni občni zbor Zveze slovenskih izseljencev

(Nadaljevanje s 1. strani)

kaj je treba predvsem misliti na škodo, storjeno naši mladini na šolskem področju, kakor tudi na škodo, ki jo je naše ljudstvo utrpelo vsled zatiranja slovenskega prosvetnega življenja ter blatenja in zapostavljanja našega jezika.

V svojem govoru je tov. dr. Zwitter omenil tudi vsa prizadevanja Zveze slovenskih izseljencev, da bi svojim članom končno priborila njihove pravice, in dejal:

Kakor vidimo, je Zveza slov. izseljencev storila mnogo, še bolj učinkovito in plodno pa bi gotovo bilo njeno delo, ako bi jo vedno in povsod strnjeni in enotni podpirali vsi njeni člani. Zato naj še ponovno apeliram na važnost enotnosti in izseljeniške zavesti. Naj bodo predvsem izseljenci, ki so brez razlike njihovega svetovnega gledanja skupno trpeli v izseljeništvu samo zaradi tega, ker so ostali zavedni Slovenci, tudi danes vzor in vzgled vsemu našemu ljudstvu, kako je treba kovati enotnost in kako je le v enotnosti in združevanju poročstvo za dosego upravičenih zahtev! Naj nikdar ne zamre v nas izseljeniška zavest, naj nikdar ne zamre v nas spomin na črne dni 14. in 15. aprila 1942 in tem sledeče trpljenje — ne zaradi tega, da bi v nas snovali maščevanje, pač pa zaradi tega, da bi iz te zavesti vedno in povsod skrbeli za to, da izgine na naših domačih tleh nacionalna mrznja, ki je prinesla že toliko gorja našemu ljudstvu. Iz te zavesti hočemo nasprotno z vsemi silami kovati in ustvarjati bratsko sožitje z avstrijskim sosedom, ne da bi pri tem odstopili od načelne zahteve po popolni enakopravnosti našega ljudstva na zemlji, ki jo poseduje že dolga stoletja.

S tem pa bomo vršili tudi visoko poslanstvo, ki ga ima danes sleherni pošten človek na svetu, da se prizadeva za mir. Konkretno pomeni to na naših tleh skrbeti za pomiritev v deželi, odstranjevati vse ovire za mirno sožitje med slovenskim in avstrijskim ljudstvom na Koroškem in za dobre sosedne odnose med sosednjima državama Avstrijo in Jugoslavijo. To je imeti dobro pred očmi, da nas bodo morda resnejši časi dobili bolj pripravljene kot smo bili 14. in 15. aprila 1942.

Ob koncu svojega govora se je spomnil 10. obletnice Osvobodilne fronte ter zaključil z besedami:

Ko sedaj stopamo v leto priprav za čim dostojnejši spomin 10. letnice naše izselitve, ne smemo prezreti desetletnice OF, kateri se imamo predvsem zahvaliti, da smo se lahko vrnili na svoje domove in katere nemala zaslug je tudi do sedaj dosežena poprava nam prizadete škode. Slovenski izseljenci se zavedamo zgodovinskega pomena ustanovitve OF slovenskega naroda 27. aprila pred desetimi leti in se ob desetletnici zavestno priznavamo k pridobitvam narodnoosvobodilne borbe. Iz naroda sužnjev in hlapcev smo postali samozavesten narod, ki se zaveda svoje lastne notranje sile in nikdar več ne bo klonil pred nasiljem, ki bi hotelo obnoviti 14. in 15. april 1942.

Vsi navzoči so z dolgotrajnim ploskanjem povedali, da jim je govoril iz srca, da tudi oni tako mislijo. To je posebno prišlo do izraza v diskusiji, ko so posamezniki ostro obsodili nenaklonjenost oblasti do naših izseljencev in koroških Slovencev sploh. Sklenili so, da bo Zveza slovenskih izseljencev izdala ob 10. letnici izselitve spominsko knjigo, s katero bodo izseljenci opozorili na vse grozote v izseljeniških taboriščih in poznim rodovom ohranili spomin na najtemnejše dni našega ljudstva.

Na svojem zboru so izvolili tudi novi odbor Zveze, ki bo v bodočem letu nadaljeval borbo za dokončno popravo škode. Izvoljeni so bili za:

predsednika — Vinko Gröblacher,

1. podpredsednika — Jaka Reichman,

2. podpredsednika — Janko Ogris,

tajnika — Rado Janežič,

blagajnika — Tinca Waldhauser,

v širši odbor pa zastopniki iz številnih krajev in občin.

Gotovi ljudje izven kroga izseljencev so hoteli tudi občni zbor izrabit v svoje razdralne namene, da bi v njihove enotne vrste zanesli strankarstvo. V ta namen so se poslužili napačno poučenega izseljenca Antona Grila iz Plaznice ter mu sestavili in napisali resolucijo, da je v ogorčenje navzočih začel z zlaganimi in zlonamernimi trditvami klevetati lastnico gospodinske šole v Št. Rupertu pri Velikovcu — Ciril-Metodovo druž-

bo —, da je ona baje zapovedala šolskim sestram, naj izginejo, da jih strašno preganja in podi iz šole. Toda navzoči so ostro obsodili tako vnašanje zmede v njihove vrste in zahtevali, naj se stvar prej razčisti. Odločno so se izjavili proti temu, da bi gotovi ljudje, ki sicer govorijo, da se borijo za pravice koroških Slovencev, dejansko pa se ne upajo objaviti v svojem listu vabila na občni zbor Zveze slovenskih izseljencev, ki se kot člani Zveze ne upajo udeležiti njenega zbora, sejali v njihovih vrstah neenotnost, jih razdvajali in tirali v politično zmedo. Prav tako odločno so povedali, da hočejo ostati enotni, kot so bili enotni v izseljeništvu, kjer jih je ne glede na svetovno gledanje doletela ista usoda, skupno trpljenje.

S posebnim navdušenjem so navzoči sprejeli izvajanja podpredsednika tov. Janka Ogrisa, ki je dejal, da nikakor ne more razumeti, da list, ki se hoče imenovati slovenski, nima toliko poguma, da bi objavil v dostojni obliki vabilo Zveze slovenskih izseljencev.

Na prošnjo predsedstva je predsednik SPZ v kratkih besedah orisal dejanski položaj glede šolskih sester in poudaril, da jih nihče ne preganja, marveč jim je CMD nudila vso podporo in so sestre po letu 1945 prostovoljno sklenile z družbo novo pogodbo, ki ni vsebovala prav nič, kar bi sestre oviralo pri njihovem delu; edinole dvorana naj bi bila na razpolago vsaki slovenski organizaciji. Ker pa to očitno ni bilo po volji njihovi prednici v Rimu, so sestre mesec dni po sklenitvi pogodbo spet odpovedale in je CMD samo vzela odpoved na znanje. Zato je tudi vsaka trditev o preganjanju sester zlonamerna in zlagana.

Zborovalci so še enkrat odločno obsodili tako razbijanje njihove enotnosti ter kljub temu, da vprašanje šole v Št. Rupertu le toliko spada v pristojnost Zveze, kot so tudi sestre kot izseljenke njene članice in kot take dobile določeno vsoto denarja, ki ga je Zveza dobila za popravo škode svojim članom, poverili odboru nalogo, da pri šolskih sestrah v Velikovcu ugotovi, kaj je resnica in kaj namerno podtikavanje zlaganih trditvev. V duhu enotnosti izseljencev je predsednik zaključil letni zbor ter enotni in združeni so navzoči sprejeli resolucijo na koroško deželno vlado, v kateri ponovno ugotavljajo, da ne bodo opustili svojih upravičenih zahtev prej da bodo zadovoljivo rešene in da bo rešitev tega perečega problema samo v korist pomiritvi v deželi.

Surovin primanjkuje

Netilci vojne napetosti v Moskvi in v ameriških monopolih delajo močno škodo človeštvu po vsem svetu ter spravlajo v nevarnost celoten gospodarski razvoj.

Predvsem vidno se to kaže v čedalje večjem pomanjkanju in naraščajoči draginji surovin skoraj za vse predmete. Tako je n. pr. morala pred kratkim v Nemčiji ukiniti svojo proizvodnjo avtomobilska tovarna, ki je proizvajala znane „Volkswagen“-avtomobile, ker ji primanjkuje jeklene pločevine. Listi tudi poročajo, da se je v Nemčiji cink podražil za 200 do 300 odst. Minuli dunajski velesejm je bil tudi v znamenju podražitve strojev, predvsem kmetijskih, ki so se v času velesejma podražili za 30 in več odstotkov. Na dunajskem velesejmu je prišlo tudi do izraza, da težjih kmetijskih strojev iz inozemstva skoraj ni mogoče več dobiti, ker po-

manjkanje deviz zavira trgovanje. Domača strojna proizvodnja, ki je doslej zaradi tega imela cvetečo konjunkturo in se bogatila, pa se nahaja zaradi pomanjkanja surovin v silnih škripcih. Tako je n. pr. z dobavo Steyrtraktorja računati že sedaj šele po poteku 10 mesecev od naročila.

Takšen razvoj koncem koncev v Avstriji ne more samo voditi do pomanjkanja predmetov za široko potrošnjo, predvsem pa za kmetijstvo, temveč utegne izzvati občutno brezposelnost.

Kdo nosi odgovornost za to? Brez dvomati, ki so zatrijevali in še vedno zatrijejejo, da so rešitelji človeštva in nosilci njegove lepše bodočnosti, dejansko pa jim gre povsod le za lastne dobičke, tako v gospodarstvu kot tudi v politiki.

Vesti iz Jugoslavije

Nad 600 noveelektificiranih vasi v Sloveniji

Po osvoboditvi je bilo v Sloveniji izvršeno ogromno delo na področju elektrifikacije podeželja Slovenije. Nad 600 vasi je v nekaj letih dobilo elektriko za razsvetljavo in pogon. S tem je bilo elektrificirano večje področje podeželja, kakor v vsem času pred vojno. Pogoj za široko elektrifikacijo podeželja je gradnja električnih daljnovodov. Samo v letih po osvoboditvi so v Sloveniji zgradili nad 1300 km visoko napetostnih daljnovodov. Za elektrifikacijo podeželja so v štirih letih po osvoboditvi zgradili v Sloveniji 271 transformatorskih postaj za napajanje nizkonapetostnega razdelilnega omrežja. Pred vojno so morali zainteresirani sami nositi visoke stroške za priključitev, danes pa krije, skupnost vse osnovne stroške za omrežje, zato se elektrifikacija podeželja tudi tako hitro razvija.

Bela Krajina, ki je dala toliko žrtev med narodno osvobodilno borbo, je bila prva, ki je dobila električno omrežje. Večja področja so bila elektrificirana v okolici Novoga mesta, v delu trebanjskega okraja in v okolici Brežic proti Hrvaški, na področju Rake in Bučke.

Tudi na štajerskem predelu Slovenije so bila izvršena obsežna dela za elektrifikacijo podeželja. Dravsko polje je skoraj v celoti elektrificirano, dalje so bile elektrificirane številne vasi v Slovenskih goricah, Halozah, v okolici Velenja, Ptujске gore, Majšperka, Poljčan, Gornjega grada in Gornje Stifte, Kotelj ter Št. Lovrenca in Josipdola na Pohorju. Na Notranjskem je elektrificirana okolica Blok, Slovensko Primorje pa je elektrificirano že skoraj v vseh predelih.

Tudi Gorenjska je danes že skoraj v celoti elektrificirana. V Kamniškem okraju je bila

priključena na električno omrežje tudi Tuhijska dolina. Najbolj se zaostaja glede elektrifikacije slovenske Prekmurje, čeprav so bila tudi tam izvršena elektrifikacijska dela na področju Murske Sobote in Dolnje Lendave.

Na vsem področju Slovenije pa sta najbolj elektrificirani področja Gorenjske in Slovenskega Primorja.

V Ljubljani imajo najbolj moderno opremljeno vinsko klet v Srednji Evropi

Iz te kleti, ki se nahaja v Frankopanski ulici v Šiški, teče vino po dveh ceveh naravnost v cisterne na železniški postaji. V klet gre 400 vagonov vina. Podjetje „Slovenija vino“, kateremu pripada ta klet, je bilo ustanovljeno leta 1947 in v tem kratkem času se je razmahnilo tako, da je zano po svojih kvalitetnih vinih širom po svetu. Vina iz njegovih kleti gredo v Trst, Gorico, Avstrijo, Nemčijo, Švedsko, Belgijo, Anglijo, Nizozemsko, Dansko, Švico, Finsko, USA, Mehiko, Brazilijo, Egipt, Nigerijo, Libanon in Transjordanijo. Do leta 1948 je šlo precej slovenskega vina tudi v Češkoslovaško, Poljsko in Madžarsko, zdaj pa je izvoz vina v te informirojevske države popolnoma prenehal. Lansko leto je prispevalo to podjetje h graditvi socializma v državi 62 milijonov deviznih dinarjev. Zdej izvažajo predvsem bujelčna vina in s tem se vrednost izvoza potroji. Steklenic porabi letno 170 vagonov. Podjetje „Slovenija vino“ ima svoj lepo urejen kemijski laboratorij, kjer vina kemično analizirajo in preizkušajo. Posebnost v podjetju so steklene cisterne, v katerih je prostora za 100 vagonov vina. Po 160 metrov dolgem cevovodu teče vino naravnost v cisterne na železniški postaji. Z novo napravo so že prvo leto prihranili nad 6.000.000, zdaj pa prihranijo že nad 10.000.000 dinarjev.

PO ŠIRNEM SVETU

Novi Delhi. — Kašmirski ministrski predsednik šejk Abdullah je izjavil, da so odkrili zaroto proti sedanji vladi. Obsodil je bivšega ministrskega predsednika Pandita Ramšian, dro Kakaa, da je dopisoval s pakistanskimi oblastmi in z njimi delal proti kašmirski vladi.

Kairo. — Neodvisni list „Al Ahram“ piše, da so angleško-egipčanska pogajanja na mrtvi točki in da so se s tem zelo zmanjšale možnosti za uspeh teh pogajanj. List sicer ne poroča podrobnosti, zdi se pa, da na egipčanski strani zahtevajo ukinitvev pogodbe iz leta 1936 in odhod angleških čet iz Egipta.

Washington. — S 1. julijem bodo v Združenih državah Amerike uvedli nadzorstvo nad dodelitvijo surovin vojni industriji in sploh tovarnam, ki delajo za vojaška naročila. Nadzorstvo bo veljalo predvsem za jeklo, baker in aluminij.

Tokio. — Japonski cesar Hirohito je prosil Mac Arthurja, da bi ga „smel“ obiskati pred njegovim odhodom iz Japonske. To bi bil že dvanajsti obisk cesarja pri generalu Mac Arthurju, medtem ko se ta doslej še ni potrudil, da bi obiskal cesarja Hirohito.

Novi Delhi. — Tudi položaj v nepalski prestolici se v zadnjem času zaostruje. Aretirali so glavnega tajnika stranke „Gorksa Dal“, ki pa ga je množica že dan na to spet osvobodila iz zapora. Policija je streljala in pri tem ubila dve osebi, tri pa ranila.

New York. — Zadnje nedeljo so se sestali v New Yorku prvič po zamenjavi generala Mac Arthurja predstavniki 13 azijskih in arabskih držav. Na sestanku, ki ga je sklical indijski delegat pri OZN Benegal Rau, so razpravljali o možnostih za mirovno rešitev spopada na Koreji.

Bonn. — Po podatkih v brošuri, ki jo je izdalo ministrstvo za splošna nemška vprašanja v bonnski vladi o reparacijah sovjetske zasedbene cone Sovjetski zvezi, je Vzhodna Nemčija izplačala Sovjetski zvezi iz svojih proračunskih sredstev od aprila 1946 pa do decembra 1950 celih 28 milijard in 325 milijonov vzhodno-nemških mark. V ta znesek pa poleg tega še niso vračunane demontaže tovarn in zasedbeni stroški.

New York. — Skupno poveljstvo v Koreji je obvestilo Organizacijo združenih narodov, da bo Abesinija poslala v Korejo 1069 vojakov in oficirjev, ki so doslej bili v Džibutiju.

Novi Delhi. — Na podlagi zadnjega ljudskega štetja ima Indija 361.820.000 prebivalcev, kar pomeni, da je število prebivalstva naraslo od leta 1941 za nič manj kot 42 milijonov oseb.

Santiago de Chile. — Gospodarsko-socialni svet nadaljuje razpravljanje o tehnični pomoči in o finansiranju gospodarskega razvoja zaostalih držav. Delegati držav, ki dobivajo pomoč, so predlagali, naj bi se delo na tem področju pospešilo, delegati industrijsko razvitih držav pa so izjavili, da so zadovoljni z dosedanjimi uspehi, ker je treba v prvih letih ustvariti precej trdne temelje. — Socialni odbor je sklenil, naj se vprašanje o sodelovanju med organizacijo OZN za znanost, prosveto in kulturo (UNESCO) in pododbormu za svobodo obveščanja pošlje posebnemu odboru Gospodarsko-socialnega sveta.

Škofijski morilec je svoje dejanje priznal

Tržaške oblasti so 18 letnega slikarskega vajenca Arnolda Segerja, ki je v Škofjicah v spanju umoril Mihajela Hafnerja, po domače Cencelna, in so ga v Trstu aretirali izročile na državni meji Vrata—Megvarje avstrijskam policijskim organom. Segerja so zaprli v zaporih deželnega sodišča v Celovcu. Kakor poročajo, je Seger svoje dejanje v celoti priznal.

Z radioaparati dirigirani tovarni avtomobili

Na velikih ameriških gradbiščih so potkusili opremiti tovarne avtomobile, ki prevažajo gradivo z radioaparati, s pomočjo katerih dirigirajo šoferje na različna mesta. Tako upajo bolj izkoristiti razpoložljiv vozni park.

Nemški novinarji bodo obiskali Koroško

Nemški novinarji bodo koncem meseca aprila obiskali Avstrijo in bodo ob tej priložnosti prišli tudi na Koroško, kjer se bodo mudili več dni. Novinarje bo sprejel deželni glavar Wedenig in celovški župan Schatzmayer. Ogleдали si bodo koroške tujsko-prometne kraje in vrsto industrijskih podjetij.

KOLENDAR

18. april, sredo: Apollonius
19. april, četrtek: Leon
20. april, petek: Néza Montep.

SPOMINSKI DNEVI

18. 4. 1860 — Rojen v Ljubljani glasbenik Ivan Bartl, ustanovitelj pevskega društva „Zvon“ — 1893 — Rojen v Nabrežini pesnik Igo Gruden.
19. 4. 1882 — Umrli angleški znanstvenik in prirodoslovec Charles Darwin. — 1911 — Umrli slikar Ivan Grohar. — 1824 — Umrli pisatelj Georg Byron.
20. 4. 1945 — Skupina III. bataljona koroškega partizanskega odreda mimirala progo Celovec — Dravograd. — 1848 — „Slovenija“ dunajsko društvo slovenskih visokošolcev in izobražencev, je objavila politični program slovenskega naroda: Zedinjeno Slovenijo.

RINKOLE

Po zelo tovariški podoknici našemu Jan kotu Kajžru v soboto zvečer, je bila v ponedeljek poroka, kjer sta Janko in Rozina sklenila zvezo za življenje. To je bil dan veselja in radosti za Rinkole. Možnarji so že na vse zgodaj pokali, da je grmelo kakor na fronti. Ker je Kajžrova družina velika dobrotnica domače, rinkolske cerkvice je samoumevno, da je hotel imeti sin Janko s svojo izvoljeno nevesto cerkvene poročne obrede v domači cerkvi. S tem je soglašala tudi nevesta Rozina, ki je doma iz znane Miklavčeve družine v Vogrčah. Ko so obnovili v Vogrčah Slovensko prosvetno društvo, je bila Rozina prva, ki je nastopila na odru in se zelo aktivno zavzela za društveno obnavljanje.

Nad petdeset povabljenih gostov je prisostvovalo poroki. Po obredih je imel šmihelski gospod župnik poročni nagovor, med obredi pa je šmihelski pevski zbor pod vodstvom našega Miheja prelepo prepeval. Nato je bila pri Kajžru na domu razkošna gostija. Vrčila se je zdravica za zdravnico in marsikaj lepega in pomembnega je bilo povedano. Poročno slavlje je bilo izpolnjeno z vsakovrstnimi že od nekdaj udomačenimi običaji. V vrstah gostov so bili mnogi šaljienci in humoristi, ki so skrbeli, da dobre volje in smeha ni hotelo biti konec.

Proti večeru pa so se začeli temni naklepi krog neveste. Celo gospod župnik, ki toliko pridiga o sedmi božji zapovedi, ki pravi, da se naj ne krade, je ta poročni dan kradel in sicer samo nevesto, komaj poročeno ženo. Kmalu je bilo vse pokonc in zabrnal je traktor, s katerim se je del svatov z ženinom na čelu podalo iskat ukradeno nevesto in niso prej odnehali, da so jo staknili. K Bidrihu so se skrili, kjer so jih zalotili in tatu občutno kaznovali, z globo 100 šilingov. Take in podobne šale so se vrstile iz zabava je bila imenitna. Bila je svatovščina, kakršne Rinkole še verjetno niso videli.

Zavednemu paru iskreno čestitamo v pričanju, da bosta oba in naraščaj ostala zvesta rodu, iz katerega sta izšla, do konca.

Po naši zemlji

Poslušajmo radio Slovenija

Jugoslovanska ljudska oblast izpolnjuje 18. člen zakona o petletnem planu, ki se glasi: „Za pravilen razvoj radijske oddajne službe zgraditi močne radijske oddajne postaje v Beogradu in v vseh ljudskih republikah s potrebnim številom relejnih postaj in s tem omogočiti dober sprejem na vsem ozemlju, kakor tudi izven meja naše države“.

Z zmogljivostjo 850 KW bo plan kmalu izpolnjen. Leta 1939 je znašala skupna moč vseh jugoslovanskih radijskih postaj 25 KW. Dne 30. marca je oddajna postaja Radio Slovenija začela z 48-urno neprekinjeno poskusno oddajo na novem oddajniku s prošnjo na Slovence iz predelov, ki dozday ljubljanskega radija niso slišali, naj sporoče, če in kako slišijo sedaj.

Iz vseh strani so prihajala poročila, predvsem iz tako imenovanih „mrtvih zon“ in z onemogočenim sprejemom, da je dozday sprejem odličan.

Z novo moderno postajo in novimi študijskimi prostori je pridobila slovenska beseda, slovenska kultura enega svojih najmočnejših posredovalcev. Po osvoboditvi je to ena največjih institucij te vrste v Sloveniji.

Jugoslovanski narodi so imeli doslej možnost poslušati glas drugih narodov in oddaje teh narodov, kakor od BBC „Glas Amerike“, Moskvo, Pariz, Rias itd. Jugoslovani pa niso mogli z uspehom oddajati tem narodom, ter jih seznanjati z njihovo politično potjo in kulturo. Tehnične možnosti so bile tako slabe, da ljubljanskega radija nismo slišali v zamejstvu. To se je danes temeljito spremenilo. Z resnico o novi Jugoslaviji, o njeni borbi za mir, z jugoslovansko mednarodno politiko, o notranjem razvoju, z delavskimi sveti in ljudskimi odbori, s slovensko kulturo se dnevno seznanjajo vsi narodi v Evropi. Slovenci so se vključili v glas narodov.

Nova slovenska postaja je edina v Jugoslaviji, ki bo imela oddaje v jezikih zapadnih narodov. Stopnja teh oddaj, raven glasbenih oddaj in celotna izvedba je postavljena pred nove preizkušnje. Slovenske novinarje, glasbenike, književnike, sploh delavce na področju izvedbe, kulturne delavce sploh čakajo v zvezi s tem velike naloge, da bodo na višini, ki jo zahteva položaj in vloga Jugoslavije na splošno, Slovenija pa še posebej.

Nova postaja bo velikega pomena v jugoslovanskem notranjem političnem in kulturnem življenju. V mnogo večji meri kot dosedaj bo radio lahko postal tribuna delovnih ljudi, ki bodo vedno česče pristopovali k mikrofONU. Z večjim uspehom bo lahko govoril o novih kaley slovenskega življenja, o delavskih svetih in upravnih odborih in o drugem.

Mnogo širšemu krogu kot dosedaj bo radijski sprejemnik nadomeščal slovensko koncertno dvorano, opero, dramo in živ stik z vodilnimi političnimi in kulturnimi delavci. Krepeke kot doslej bo nova postaja pobijala glavnega sovražnika, nevednost in zaostalost ter laž. Mnogo večja bo njiva, na katero bodo

padala semena politične in široke kulturne izobrazbe. V radijskih oddajah držav in narodov se zrcali njihova politična smer, njihova vladajoča kultura, fizionomija, njihova zmogljivost, njihove novosti. Socialistična demokratska pot Jugoslavije daje vsebino slovenskemu življenju, nove oblike tega življenja, smer, ki kaže iz sodobnih stisk v lepo bodočnost vseh narodov.

Na okrevanju v Dubrovniku

Hvaležen sem Zvezi bivših partizanov za Slovensko Koroško, ki mi je omogočila, da sem popravil svoje zrahljano zdravje na okrevanju v Jugoslaviji. Prosim, da objavite v našem listu vtise, ki sem jih prinesel seboj, ker tudi drugim bi rad povedal, kako mi je šlo in bi rad s tem tudi nekoliko pripomagal resnici na ljubo o novi Jugoslaviji.

Dne 1. marca sem prišel s še dvema tovarišema v Ljubljano. Javili smo se na invalidskem odseku, kjer so nas sprejeli kot brate. Na invalidskem uradu so nam oskrbeli prenočišče in prehrano v hotelu, kjer smo počakali dokler ni zdravnik odredil, da pojdemo na okrevanje, kjer naj bi vsakemu najbolje prijalo. Ze drugi dan nas je preiskal zdravnik in za me določil Dubrovnik, za druga dva tovarišja pa Laške Toplice. Nato smo odpotovali vsak na svoje mesto, ki ga je priporočal zdravnik.

Moje potovanje je bilo preko Zagreba, Banja Luke, Sarajeva, Jablanice, Mostarja v Dubrovnik. Ni mi dano, da bi mogel slikovitost pokrajin, skozi katere sem se vozil tako opisati, kakor sem jih doživljal. Dana mi je bila priložnost opazovati slikovitost in pestrost domovine. V Zagrebu na primer sem imel precej časa, da sem si lahko ogledal mesto in sem jo prevozil s cestno železnico, da sem videl čim več. Občudoval sem živahno gradnjo novih hiš, tri do štirinaststropnih, tovarn in posebej še tovarn različnih zdravil. V Banjaluki sem videl, kako gradi mladina progo Banjaluka—Doboj in še gradijo barake za nove delavce, ki jih pričakujejo iz vseh delov in skladišča za material. Tudi v predmestjih Banjaluke gradijo velike, novodobne stanovanjske hiše. Nekega mladince sem vprašal, če se ne ustrašijo truda in naporov, ker gradnja proge je združena s ogromnimi ovirami in težkočami, nakar mi je poln zanosa odgovoril, da se ne ustrašijo ničesar in še letos hočejo biti z gradnjo gotovi. Prav tako spreminja Sarajevo svoje staro lice. Vedno manj pa opaziš tudi na obrazih muslimank feredže, to je zagrinjala, s katerim so si zakrivale obraze in danes prosto kažejo svoja zorna lica in ho-

dijo tudi k lasničarjem, kjer si skušajo moderno izumetničiti svoje lase. Na Jablanici gradijo jez na reki Neretvi, kjer bodo zgradili veliko hidrocentralo in preložili bodo tudi cesto in železniško progo. Podobne obnove in nove gradnje sem opazil tudi v Mostarju. V Dubrovniku sem bil pristočno sprejet od bratov Hrvatov. Stanovanje so mi nakazali v znanem hotelu Imperial. Hotel Imperial je bil nekdanj dostopen le gospodi, ljudem z mnogo denarja, navaden zemljan si ni mogel drzniti, da bi si privoščil penzijo

Prispevajte v fiskovni sklad

v tem hotelu. Danes pa, ko je na vladi ljudska oblast, pa so pod streho tega hotela prostori za delavce, ki so potrebni okrevanja. To sem doživel sam in so mi Dubrovčani pripovedovali. V tem hotelu je stalno po nekaj sto delavcev na okrevanju. Poleg tega pa je v Dubrovniku še Dom za okrevanje in zdravljenje posebno za bolne na pljučah in sapnikih, za kar so klimatični pogoji posebno ugodni.

Tudi jaz sem se počutil v dubrovniškem podnebnju prav dobro in se mi je zdravstveno stanje vidno boljšalo. Spoznal sem, kako v svobodni domovini skrbijo za delavce, ker nekateri so celo po dva meseca v tem lepem koščku jugoslovanske zemlje, kjer imajo odlično oskrbo in hrano, poleg tega pa imajo za čas zdravljenja tudi neokrnjeno plačo. Prvič sem imel sam možnost, da sem sploh stanoval v hotelu in to v enem najlepših mest Jugoslavije. Dubrovnik je polotok z divnimi prirodnimi krasotami. Južno sonce ga obseva in uspevajo smokve in oranže ter ga krasijo palme. Zadovoljen sem se vrnil domov in hvaležen sem vsem, ki so mi to doživetje omogočili.

U. F.

Ksaver Meško:

NA POLJANI

27. nadaljevanje

„Res, odpočiti malo, malo se razvedriti, brez skrbi se razgledati malo po življenju.“

A ni bil vajen nedelje, praznika, trajajočih tedne in mesece. Vajen dela, se je čutil zdaj samotnega in postaranega. Prihajala je žalost.

„Kakor voda v potoku je teklo mimo življenje, in je odtekla najlepša moč. A toliko je imam vendar še, da bi me ne bilo treba potisniti v stran, med nič-vredno šaro.“

Prišel je mlad mož tujih navad, tujega mišljenja. In njegovo srce je bilo tuje, ne vajeno tega ljudstva, ne čuteče z njim, ne ljubeče ga. Ljubezen je hotel nadomestiti s strogostjo. Ker ni sejal ljubezni, ni žel ljubezni. In nauk njegov ni pognal korenin, ker mu je primanjkovalo oplodujoče rose.

Ob lepah popoldnevih, ko so bila odprta šolska okna, je šel stari učitelj pri stranskih durih na pokopališče, je sedel na zeleno gomilo ob zidu pri cesti in je poslušal glasove, zveneče črez cesto iz šole. Poslušal je po dolge ure. Sivo glavo je povešal na prsi in se je pogrezal v sanjarije. Sladkost je bila v sanjarijah, sladkost blagih spominov, in brid-

kost, ko je stala nenadoma pred dušo sedanjost, pusta, prazna in brez namena.

Spret drugikrat je šel na izprehod ravno, ko so se vračali deca iz šole.

„Kaj ste se učili, otročiči?“

Vstavlil jih je na cesti, če le mogoče, na krajih, kamor se ni videlo iz šole. Bal se je zamere mladega naslednika... „Misli morda, da šuntam deco proti njemu, da mu jo odtujujem.“

Povedali so mu, kriče, z živahnimi gestami in z jasnimi očmi.

„Ali razumete vse?“

„Ne, gospod učitelj, ne!“

„Pa pojdem malo z vami in vam razložim.“

Šel je, grčav, napol usahel hrast sredi cvetočih mladik, in jim je dajal zadnje zaklade ljubečega srca. Smehljala so se mu usta, oči so mu sevale kakor Kristusu Gospodu, ko je govoril: „Pustite male k meni priti, zakaj teh je nebeško kraljestvo“ — in ko je blagoslavljal vso trumo, zbrano in radostno okoli njega.

Spet je šel na izprehod. Ob cesti je oral kmet.

„Kaj seješ, kako seješ? — Ali bi ne bilo boljše tako?“

Razgovorila sta se. Kmet je bil njegov učenec; dal mu je tedaj, kolikor mu je mogel v onih letih, a zdaj, ko ni potreboval več mladostne hrane, mu je pomagal z navsveti v gospodarstvu.

In šel je spet kam po okolici in je začel med pastirje na občinskih pašnikih. Zgrnili so se ob njem od vseh strani.

„Gospod, povejte nam pravljice.“

Naslonil se je ob plot, ograjajoč pašnik, ob drevo, stoječe na meji, sedel je na parobek in se je zagledal v mlade oči, lesketajoče od hrepenenja in veselega pričakovanja, in je pripovedoval. Resnično, zvesteje so ga poslušali, nego kadar jim je razlagal v šoli računstvo!

Srečal se je na cesti s kmetom starcem, idočim po oparvkih v trg. Spremljal ga je nekaj časa... „Ali veste še, kako je bilo tisto... kako tisto... Obračala sta liste ožje domače zgodovine zadnjih štiridesetih let, in glej, vsi so bili tesno popisani z življenjem: z bridkostjo in z radostjo.“

Tako se je zgodilo, da je objela dolina starca pretesno, in ji ni mogel reči: „Z Bogom!“ Baš ko se je hotel posloviti, je začutil jasno kakor še nikoli poprej moč matere zemlje. Zato je čakal na nji, da odteče življenje povsem.

Drugo zimo po vrnitvi Minkini je obležal

oče, kovač Luka, vračajoč se iz krčme, v snegu in se je prehladil. Pokašljeval je od tedaj, poležaval je in ni bil več za delo. Še piti ni mogel več kakor poprej. In to ga je delalo še bolj čemernega in zlovoljnega. Zahajal je pač še na Gornjo Poljano: hotel se je razvedriti, razveseliti se z nekdanjimi drugimi; v njihovi družbi je hotel oglušiti ono v začetku rahlo, a vedno glasnejše trkanje na duri srca, ki se je oglašalo tako čestokrat ob samotnih dneh, v tihih nočeh, dolgih kakor večnost. A še dolgoletni vinski bratci so umolkli in so se zamislili v njegovi družini in so ga gledali po strani, z neprijaznimi očmi, čakajoči, kdaj pač vstane in odide iz njihove sredine. Videli so, čutili so: mož, od smrti zaznamovan, grobu zapisan!

Prinašal je žganje domov, da bi pil nemoten in v miru in bi prepodil s pitjem neprijetne misli, vstajajoče iz vseh kotov, oblegajoče ga od vseh strani. A komaj je nagnil steklenico, ga je posilil kašel, da je razlil med kašljanjem dostikrat več, nego je izpil.

Čutil je tudi sam, dasi se je branil z vsemi močmi, z jezno silo tega spoznanja: smrti gre naproti.

In glej, čudo, tedaj je žel, kjer ni sejal, pobiral je bogastvo, kjer ga ni razsipaval nikoli; odprla so se mu srca, ki jim ni delil ljubezni nikdar, mehko so mu postiljale roke, ki jih ni stiskal pristržno in toplo nikoli.

Kakor za bolno dete, ljubljeno in ljubezni

NEKAJ O LETALIH

Ideja letala, ki bi se dvignilo navpično v zrak je zelo stara. V zapiskih Leonarda da Vinci je najdemo preprosto skico, na katero nam je mojster narisal vijak, ki bi se dvignil navpično v zrak.

Mnogo je že minilo od tistih časov, ko je Leonardo samo sanjal o podobnih letalnih aparatih. Danes taki aparati že obstojajo in so že posegli v letalski prevoz.

Za običajno letalo, ki mu dajejo vzgon krila, je značilno, da rabi določeno začetno brzino, da se sploh dvigne. Ta brzina je za različne tipe letal različna. Moderni lovci, ki so zelo teži, saj jih je skoraj sam motor, rabijo zelo velike brzine, da se odtrgajo od tal. Isto velja tudi za bombnike in transportna letala. Da pa doseže letalo tako veliko brzino, mu je potrebno dolgo letališče, ki doseže celo nekaj kilometrov. Ker so poleg tega moderna letala zelo teška, mora biti tako letališče primerno utrjeno in gladko. Zato je na modernih aerodromih vzletna proga običajno betonirana ali asfaltirana. Vse to požira ogromne vsote denarja in zelo otežuje razvoj zlasti potniškega in tovornega letalskega prometa.

Konstruktorji se trudijo, da bi ustvarili tak tip, ki bi se dvignil naravnost, navpično, s tal in mu ne bi bili potrebni dragi in komplicirani aerodromi.

Vrsta takih tipov je nastala že pred vojno, še več pa med njo in po njej. Helikopterji so sicer sila uporabni za dela, kjer je potrebna mala brzina, kot na primer: za škropljenje ali pršenje sadja, reševanje ponesrečencev, turistične vožnje in slično, vendar imajo vsi prav veliko napako — zelo so počasni. Največja brzina, ne presega 200 kilometrov na uro. Ta hitrost je pa za moderen avionski promet že zdaleč nezadostna. Klasičen tip helikopterja, to je letala, ki se dviga in giblje z enim ali več rotorji tudi ne more doseči večje brzine, ker se njegov vijak — rotor suče počasi in počasi potiska velike količine zraka. Poleg tega so rotorji drage in komplicirane naprave, če morajo poleg vzgona skrbeti tudi za vlečno silo.

Zato poskušajo konstruktorji ustvariti nov tip, ki bi združeval obe dobri lastnosti helikopterja in običajnega letala. To se pravi, da ne bi rabil vzletišča in bi imel veliko brzino.

Danes še ne moremo reči, da že obstoja tak idealen nov tip. Vendar vrsta poskusnih in tudi že uporabljajočih aparatov dokazuje, da ni več daleč dan, ko bodo pristajala velika transportna letala na večjih trgih sredi mest in ne več tako kot dosedaj na nekaj desetih kilometrov iz mesta oddaljenih letališčih. Saj je prav smešno, če pomislimo, da traja vožnja na primer iz Ljubljane do Zagreba z avionom manj, kot vožnja na ljubljansko letališče in z zagrebškega zopet v mesto. To se pravi, da se porabi mnogokrat več časa, da se pride na letališče in z njega kot za vožnjo z letalom.

Konstruktorji skušajo premostiti težave na razne načine.

Prvi taki poizkusi so bili narejeni tako, da je bil običajen helikopter opremljen s krili, oziroma so bila krila opremljena z rotorji.

Tak je aparat, ki ga je skonstruiral Mac Donel Aickfort Corporation. Ta tip ne pomeni nekaj bistveno novega, ker so bili tudi od sedaj mnogi helikopterji opremljeni s krili. Poleg tega ne dosega velikih brzin.

Mnogo bolj zanimiv in originalen je drugi tip, ki ga je skonstruirala Convertoplan Corporation.

Njen HC-6D je turističen avion in ima 2 do 4 sedeže, kar je odvisno od oblike trupa, ki je lahko različno prirejena. Kolesa lahko potegne v trup in v spodnja krilca, kar mu seveda zmanjša upor in je svojevrstna novost pri podobnih tipih. To pa ni glavna novost. Vzporedno krilo je pritrjeno na vertikalni osi in lahko služi kot rotor ali pa kot drugo krilo — po potrebi. Da lahko izpolnjuje svoje „rotorske dolžnosti“, ima krilo na vsakem koncu mali turboreakcijski motorček. Ko se avion dviga, delujeta oba turboreakcijska motorja, vrtita krilo-rotor in na tak način dobi avion potreben začetni vzgon. Turboreakcijska motorja porabita sicer velike količine bencina, kar pa ne moti, ker delujeta le nekaj minut, oziroma služita pozneje le kot pomožna motorja. Ko je avion

dosegel potrebno višino postane rotor zopet krilo, to se pravi, da se pritrdi v pravilnem položaju in tako daje potreben vzgon.

Drugi konstruktorji pa hočejo doseči zastavljeni cilj tako, da gradijo letala, pri katerih bi vijak služil obenem za rotor in za običajen vijak.

Tak je ameriški mornarski lovec Chance Youht XF5U-1, ki ga šaljivo imenujejo „leteče cvrtje“.

On je nastal zaradi posebnih mornarskih potreb. Mornarica nima možnosti, da bi dala svoji aviaciji velika letališča na razpolago. Tudi na matičnih ladjah je prostor za pristajanje omejen z dolžino ladje, ki ne more biti neomejena. Obenem pa prav mornarica rabi za svojo obrambo lovce, ki bi ščitili ostale ladje. Poleg lovcev rabi počasne avione, ki bi pazili na sovražne podmornice.

Kaže, da je to „leteče cvrtje“, kot nalašč za vse mornariške potrebe. Avion lahko doseže največjo brzino 800 kilometrov na uro in minimalno 30 kilometrov na uro. Dviga se skoraj navpično. Oblika je na prvi pogled smešna. Je leteče krilo, ki ima na koncih dva velika vijaka. Če se postavi navpično, ga vijaka dvigata in takrat leti počasi, če se pa postavi vodoravno, leti kakor običajno letalo in mu vijaka oskrbujeta potrebno vlečno silo, da lahko dosega tako veliko brzino.

KINO-PREDSTAVE

VRBA

v sredo, 18. in v četrtek, 19. aprila
„Kleines Herz in Not“
v petek, 20. do nedelje 22. aprila
„Staatsgeheimnis“

VELIKOVEC

v sredo, 18. in v četrtek, 19. aprila
„Die Sensation von San Marino“
v petek, 20., v soboto, 21. in v ned., 22. aprila
„Der Bagnosträfling“

BOROVLJE

v sredo, 18. in v četrtek, 19. aprila
„Gilda“
v soboto, 21. do ponedeljka, 23. aprila
„Lassie komm zurück“

SPORT-TOTO

Kdor je tako tipal, je pravilno tipal

England — Schottland	2:3	2
Schweiz — Deutschland	2:3	2
Holland — Belgien	5:4	1
Salzburg — Tirol	5:1	1
Niederösterreich — Vorarlberg	3:1	1
Backpool — Middlesbrough	2:1	1
Liverpool — Burnley	1:0	1
Fulham — Arsenal	3:2	1
Wolverh. Wand. — Stooke City	2:3	2
Bologna — Milan	0:0	x
Padova — Atalanta	0:0	x
Post — Ostbahn 11	7:16	2

ZADETKI 35. RUNDE

5 „12“ po 66.493 šilingov, 137 „11“ po 2426 šilingov, 1713 „10“ po 194 šilingov.

Trgovinska pogodba z Norveško

V Oslu so podpisali norveško-avstrijski dogovor, ki predvideva obojestransko izmenjavo blaga v vrednosti nad 20 milijonov norveških kron. Dogovor velja za tekoče leto. Avstrija bo iz Norveške uvažala predvsem surovine za izdelavo margarine, ribe, ribne konzerve, ribje olje in primese za železo. V norveško pa bo izvažala izdelke valjarnic, kopopno prejo, surovine za tekstilno industrijo in stroje.

Zvišanje plač novinarjev

Tiskovni urad avstrijske sindikalne zveze javlja, da je sekcija novinarjev v sindikatu nameščencev svobodnih poklicev sklenila z Zvezo izdajateljev časopisov v Avstriji dogovor, po katerem bodo plače novinarjev zvišane za 15 odstotkov začeti od 1. aprila.

Motorna kolesa in kolesa bodo dražja

Tvrški Puch in Junior javljata, da sta od 15. aprila cene motornih koles in koles dvignile povprečno za 12. do 15 odstotkov. Motorno kolo Puch 125 ccm — TT model, ki je doslej stalo 4800 šilingov bo odslej prišlo na znesek 5900 šilingov, cena za motorno kolo 250 ccm — model pa je narasla od 7900 na 8900 šilingov. Tvrške motornih koles utemeljujejo ta ukrep s povišanjem cen jekla in železa.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Sreda, 18. aprila

6.10 Pet minut za kmetijstvo, 10.45 Iz ženskega sveta, 11.45 Za podeželsko ljudstvo, 12.00 Opoldanski koncert, 14.10 Kaj si želite.

Četrtek, 19. aprila

6.10 Pet minut za kmetijstvo, 6.15 Glasba, 10.45 Nasveti za življenjska vprašanja, 11.45 Za podeželsko ljudstvo, 12.00 Opoldanski koncert, 14.10 Kaj si želite, 16.00 Znameniti umetniki, 18.00 200.000 km krog sveta.

Petek, 20. aprila

6.10 Pet minut za kmetijstvo 10.45 Iz ženskega sveta, 11.45 Za podeželsko ljudstvo, 16.00 Pevska ura, 18.00 Kmečka glasba.

RADIO SLOVENIJA

Četrtek, 19. aprila:

6.10 Jutranji koncert, 12.00 Lahek opoldanski spored, 12.40 Zabavna glasba, 13.00 Prof. dr. Bogo Grafenauer: Frankovske vojne in ilirske pokrajine, 14.30 Kulturni pregled, 14.40 Poje Komorni zbor Radia Ljubljana, 18.20 Pogovor s pionirji, 20.15 Koncert po željah, 20.50 Jezikovni pogovori.

Petek, 20. aprila

5.25 Hrvatske narodne pesmi, 11.30 Solska ura za nižje gimnazije, 12.40 Zabavna glasba, 14.00 Fantje na vasi, 17.30 Solska ura za nižje gimnazije, 19.45 Zabavna glasba, 20.00 Tedenski zunanje-politični pregled našega stalnega zunanje-političnega komentatorja dr. Egona Tomca, 20.15 Zeleli ste — poslušajte! 21.00 „Svet v satiri in humorju“, 22.30 Slovenske narodne, 22.30 Na valu 327,1 oddaja za inozemstvo v nemščini, 23.00 Z mikrofonom sredi življenja in dogodkov.

ZIVLJENJSKA RAVEN

delavca v državah z višjo proizvodnjo je neprimerno boljše kot drugod, kjer produkcija ni na tako visoki stopnji. Statistika kaže, da je treba delavcu v državah, kjer so pogoji proizvodnje ugodnejši veliko manj časa delati, da si more nabaviti enake življenjske potrebščine, kakor delavec v državah z nižjo proizvodnjo. Za nakup enega kilograma ali enega litra naslednjih življenjskih potrebščin je treba delovnih minut:

	ZDA	Angl.	Švica	Švedska	Avstr.	Ital.
kruh	13	11	11	21	30	38
krompir	4	7	11	11	13	13
mleko	9	16	11	9	22	28
meso	64	84	140	87	190	300
maslo	70	75	230	140	340	490
margarina	31	24	—	66	110	—
sladkor	9	22	25	21	68	100

Za nabavo boljše volnene obleke mora ameriški delavec 36 ur in 43 minut delati, avstrijski delavec pa 223 ur. Za nakup delovne srajce mora ameriški delavec delati 1 uro in 19 minut, avstrijski pa 14 ur, letni čevlji stanejo ameriškega delavca 6 delovnih ur in 22 minut, v Avstriji pa je treba delati 38 ur.

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Casometergasse 10. Telefon 1624/4. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. Tiska: Kärntner Druck- und Verlagsgesellschaft m. b. H. Klagenfurt — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt, 2, Postschließfach 17.

vredno, sta skrbeli zanj žena, ranjena, užaloščena tolikokrat, in Minka, ponižna in zavrnjena od njega.

Izpočetka se je budil upor v srcu, ki ni bilo vajeno ljubezni in je ni maralo. A bil je odpor brez moči, odpor otroka, ki bije z rokami okoli sebe, a ne prizadene s svojimi udarci občutne bolečine nikomur. Potem se je čutil. Kakor bi vželo pred njim nenadoma novo sonce v čudoviti krasoti, kakoršne ni videl še nikdar v življenju. Stoji in strmi in ne ve, ali se naj jezi, ker mu jemlje nepričakovani, nepoznani čudež vid in ga šče mi, ali se naj zgrudi na kolena in naj zaplaaka iz globočine srca, pretresenega, osramočenega, ker ni videlo še nikoli do danes te čudežne svetlobe, ki jo gleda ob tem blagoslovljenem dnevu, lepo in svečano in veličastno in sladko, kakor bi strmel v širom odprta nebesa in bi pil njihov blagoslov, njihovo sladkost.

Polagoma je bila premagana vsa njegova uporna moč; kopnela je srditost, porojena iz domišljene krivice, ki bi jo naj bil trpel sam, a jo je prizadeval v resnici le on drugim. Postal je tišji, mirnejši — mož, zaznamovan za smrt, a od ljubezni obujen v življenje.

In zdaj je prihajalo življenje, ki je šlo mimo, ne da bi ga porabil za dobro, ne da bi ga izkoristil za se in za druge. Prihajalo je ob dolgih popoldnevih, v nočeh brez spanja, in je očitalo, zdaj tiho, glasno drugič, da je drhtelo srce, obremenjeno z gre-

hom, da je obupavala duša, revna in ubožna stoječa pred pragom večnosti.

„Kako stopiš čez prag, o revni mož? Kje imaš zaklad, da se odkupiš z njim pred Sodnikom? Glej, kako dolgo je bilo življenje in kako brezplodno je odtekalo — brezplodno v dobrem, a hudega si nakopičil tako velik tovor... Revni mož!“

Stokal je v tihih nočeh, med kašljanjem je ječal po tem odbeglem življenju, neuporabljem, izgubljenem. V prihodnost se je ozrla duša in je vzdrlhela: preteklost — prazna, prihodnost — mračna in žalostna.

Stopil je včasih pred hišo, in se je zagledal po cesti, dol po dolini. Stal je tam, kakor je postajala v prejšnjih dneh žena, upajoča, in čakajoča, kakor je postajala včasih še zdaj, ker je pričakovala še enega, s hrepenečim, a z zaupanja polnim srcem: vedela je, ta se ni izgubil, vrne se ob svojem času.

Stal je ob cesti in je tudi pričakoval in je razmišljal.

„Glej, vsi so šli, ker jim nisi bil oče. Očim si jim bil, brez ljubezni in brez usmiljenja. Zato so šli in so umrli v tujini...“

Vendar je čakal.

„Eden je še, morda se vrne ta.“
Mokro so se svetile stare, bohne oči, hrepeneče v daljavo.
„Morda se vrne...“
A vedel je: le kratak čas. Zato je zaprosil nekega dne hčerko:

„Kovačnica stoji prazna in mrzla, a dela je dovolj v vasi. Sedi, Minka, in piši Lojzetu, naj pride!“

Praznik je bil v kovačnici oni dan, ko je pisala Minka povabilo očetovo, ki je bilo obenem že dolgo gojeno hrepenenje materino in vroča želja lastnega njenega srca.

„Dovolj je prostora doma, dela dovolj, čemu hodimo vsi po tujini in se izgublamo?“ — je pisala, ker je poznala dovolj tujino in ker je ljubila že domovino z vsem srcem.

Že čez teden dni je prišlo pismo. Lepo je bilo od začetka do konca, a najlepša, najsladkejša je bila za vse besedica: „Pridem!“

Tedaj je odleglo nekoliko bolniku. Odvzet je bil del greha: Lojze se vrne, torej je pozabil vso krivico; drugi spe v miru božjem, s temi se pobota ob drugem dnevu.

Pomladi, ko je ugašalo življenje kovačevo, se je vrnil Lojze, močan, dober in blag, kakoršen je odšel. Prinesel je precej denarja, ki si ga je prihranil v tujini.

„Vedela sem, da ne zavreš povsem mojih prošenj, Mati milosti. Enega vsaj si mi čuvala in rešila vsega hudega. Hvala Ti, gospa usmiljenja polna.“

Kakor v lepem snu je molila kovačica pred Materjo sedem žalosti. In obraz je rdel in oči so se ji lesketale, kakor se lica in se svetijo v blaženstvu oči belo oblečenih deklic ob svečani procesiji na Rešnjega Telesa dan.

Nekaj tednov po vrnitvi Lojzetovi je umrl kovač, spravljen z Bogom in z ljudmi.

„Odpustite...“

Z zadnjo, že komaj slišno besedo je prošil še odpusčenja. In nihče izmed ob postelji stoječih se ni čudil temu; ker velik je bil greh, ki mu ga je bilo treba odpustiti; potok je bil solz, ki jih je želel izbrisati s solzami, polzečimi po licih zadnjo uro. A vsem je bilo lažje pri srcu, da so slišali še zadnjo uro to besedo. Zdaj iz ljubezni porojena, iz srca govorjena prošnja za odpusčenje odtehta grehe stoletij.

„In vam odpusti Bog.“

Ginjen je bil glas Lojzeta, stoječega ob zglavju, govorečega in odpusčajočega za mater, za sestro in za se. Zroč smrti v lice, je umeval tem jasneje velike besede Večne ljubezni:

„Odpusčajte in vam bo odpuščeno.“

Ko je kropil dva dni pozneje župnik grob mrličev in je molil za rajnim: „Mir njegovi duši“ — je pristavil na tihem še: „In mir božji hiši, ki ga je vžila dosedaj tako malo.“

Če se je izpolnil kdaj blagoslov, govorjen iz globočine srca, če je bila uslišana kdaj molitev, kipeča v nebo v resnem, svetem trenutku, je bila uslišana ta molitev in se je izpolnil ta blagoslov.

Ker sladek mir božji je kraljeval od tedaj v kovačnici.

(Dalje)